

לפניכם השירה (פואמה) "בעיר ההרגה" / חיים נחמן ביאליק

עריכה ופרושי המילים: אלי פרה.

למעוניינים לקבל את הסיכום, יפנו באתר ב – צור קשר.

	בְּעִיר הַהֲרָגָה / חיים נחמן ביאליק
	קוּם לְךָ אֶל עִיר הַהֲרָגָה וּבֹאֲתָ אֶל הַחֲצֵרוֹת,
	וּבְעֵינֶיךָ תִּרְאֶה וּבִידְךָ תִּמְשֹׁשׁ עַל-הַגְּדֵרוֹת
	וְעַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים וְעַל-גְּבֵי טִיחַ הַכְּתָלִים
	אֶת-הַדָּם הַקְרוּשׁ וְאֶת-הַמַּחַ הַנִּקְשָׁה שֶׁל-הַחֲלָלִים.
	וּבֹאֲתָ מִשָּׁם אֶל הַחֲרָבוֹת וּפְסַחְתָּ עַל-הַפְּרָצִים
	וְעֵבְרְתָ עַל-הַכְּתָלִים הַנִּקְוָבִים וְעַל הַתְּנוּרִים הַנִּתְצָצִים,
(מלשון נִפָּץ, פיצוץ)	בְּמִקּוֹם הַעֲמִיק * קִרְקֶר הַמִּפָּץ, הַרְחִיב הַגְּדִיל הַחוּרִים, (* קִרְקֶר – הֶרֶס; נִיתוּץ * מִפָּץ – מִלְשׁוֹן נִפָּץ, פִּיצוּץ)
	מִחֲשׂוֹף הָאֲבָן הַשְּׁחֵחָה * וְעֵרוֹת הַלְּבָנָה הַשְּׂרוּפָה,
	וְהֵם נִרְאִים כְּפִיּוֹת פְּתוּחִים שֶׁל-פְּצָעִים אֲנוּשִׁים וּשְׁחָרִים
	אֲשֶׁר אֵין לָהֶם תִּקְוָה עוֹד וְלֹא-תִהְיֶה לָהֶם תְּרוּפָה,
	וְטַבְּעוּ רִגְלֵיךָ בְּנוֹצוֹת * וְהַתְּנַגְּפוּ עַל תְּלֵי-תְלִים
	שֶׁל-שְׂבָרֵי שְׂבָרִים וְרִסְסֵי רִסְסִים וְתַבּוּסֵת סְפָרִים * וּגְוִילִים ,
(מלשון עֲרָנָה, חשופה, גלויה)	כְּלִיּוֹן עֲמַל לֹא-אֲנוּשׁ וּפְרִי מִשְׁנֵה עֲבוֹדַת פְּרֶךְ;
	וְלֹא-תַעֲמֵד עַל-הַהֶרֶס וְעֵבְרְתָ מִשָּׁם הַדֶּרֶךְ –
	וּלְבַלְבוּ * הַשְּׂטִים לְנִגְדֶךָ וְזַלְפוֹ בְּאֶפְךָ בְּשָׂמִים,
	* וְצִיצִיָהוֹן חֲצִיִּים נוֹצוֹת וְרִחוֹן כְּרִיחַ דָּמִים;
	וְעַל-אֶפְךָ וְעַל חֲמַתְךָ תִּבְיֵא * קִטְרֵתוֹ הַזָּהָה
	אֶת-עֲדַנֹּת הָאֲבִיב בַּלְבָּבְךָ – וְלֹא-תִהְיֶה לְךָ * לְזָרָא ;
	וּבְרַבְבוֹת חֲצִי זָהָב יִפְלַח הַשְּׂמֶשׁ כְּבִדְךָ
	וְשִׁבַע קִרְנִים מִכָּל-רִסְסֵי זְכוּכִית תִּשְׁמַחְנָה * לְאִידֶךָ .
	כִּי-קִרְאָ אֲדִנִּי לְאֲבִיב וְלִטְבַח גַּם-יַחַד:
	הַשְּׂמֶשׁ זָרְחָה, הַשְּׂטָה פָּרְחָה וְהַשׁוּחַט שָׁחַט.
	וּבְרַחֲתָ וּבֹאֲתָ אֶל-חֲצָר, וְהַחֲצָר גַּל בּוֹ –
	עַל הַגֶּל הַזֶּה נִעְרַפּוּ שָׁנִים: יְהוּדֵי וּכְלָבוֹ.
	* קִרְדִּים אֶחָד עֲרַפְסִים וְאֶל-אֲשָׁפָה אַחַת הוּטְלוּ
	וּבְעָרַב דָּם שָׁנִיָּהֶם יַחֲטוּטוּ חֲזִירִים וַיִּתְגַּלְלוּ;
	מִחֵר יָרַד גֶּשֶׁם וְסָחַפוּ אֶל-אֶחָד נַחְלֵי * הַבְּתוֹת –
	וְלֹא-יִצְעַק עוֹד הַדָּם מִן-הַשְּׂפָכִים וְהַאֲשָׁפְתוֹת,
	כִּי בִתְהֵם רַבָּה יֵאָבֵד אוֹ-יִשְׁק * נִעְצוּץ לְרִנְיָה –
	וְהַכֵּל יִהְיֶה כְּאֵין, וְהַכֵּל יִשׁוּב כְּלֹא-הָיָה.
	וְאֶל עֲלִיּוֹת הַגְּגוֹת תִּטְפַּס וְנִצְבָתָ שָׁם בְּעֵלְטָה –
(מלשון אחר: גרון; מעין מקוש משני קטביו)	(* קִרְדִּים – לְשׁוֹן אַחַר: גְּרוֹן; מַעִין מִקּוֹשׁ מִשְׁנֵי קִטְבָיו)
	* הַבְּתוֹת – בִּיחִיד בְּתָה: מִקּוֹם שִׁמְמָה)
	(* נִעְצוּץ – שִׁיחַ קוֹצָנִי)

כל הזכויות שמורות ©

(ב*מאפל – דבר אפל, מחשך)

עוד אימת מר המות *במאפל הדומם שטה ;
ומפל- החורים העמומים ומתוך צללי הזויות
עינים, ראה עינים, דומם אליך צופיות.

(*עוטייות – מלשון אַבל, נשמות אבלות, נוגות)

רוחות ה"קדושים" הן, נשמות *עוטייות ושוממות,
אל-זויות אחת תחת כפת הגג הצטמצמו – ודוממות.

(*תאלת – מלשון אלה : קלה)

כאן מצאן הקרדס ואל-המקום הזה תבאנה
לחתם פה במבטי עיניהן בפעם האחרונה
את כל-צער מותן התפל ואת כל- *תאלת חייהן,
והתרפקו פה זעות וחרדות, ויחדו ממחבואיהן
דומם תובעות עלבונן ועיניהן שואלות: למה? –
ומי-עוד פאלהים בארץ אשר-ישא זאת הדממה.
ונשאת עיניך הגגה – והנה גם רעפיו מחרישים,
מאפילים עליך ושותקים, ושאלת את-פי העכבישים;
עדים חיים הם, עדי ראה, והגידו לך כל-המוצאות:

(*מרישים – לוחות עץ לבנין)

מעשה בבטן רטטה שמלאוה נוצות,
מעשה בנחירים ומסמרות, בגלגלות ופטישים,
מעשה בבני אדם שחוטים שנתלו ב*מרישים,
ומעשה בתינוק שנמצא בצד אמו המדקרה
כשהוא ישן ובפיו פטמת שדה הקרה;
ומעשה בילד שנקרע ויצאה נשמתו ב"אמי!" –
והנה גם ע י ו פה, שואלות חשבון מעמי.

(*שממית – מן לטאה קטנה, מטפסת על קירות)

ועוד פאלה וכאלה תספר לך ה*שממית
מעשים נוקבים את-המח ויש בהם כדי להמית
את-רוחך ואת-נשמתך מיתה גמורה עולמית –
והתאפקת, וחנוקת בתוך גרוןך את-השאגה
וקברת במעמקי לבבך לפני התפרצה,
וקפצת משם ויצאת – והנה הארץ כמנהגה,
והשמש כתמזל שלשם *תשחת זקרה ארצה.

(*תשחת – בעתיד. לשון אחר: לקלקל; לפגום; לאבד)

וירדת משם ובאת אל-תוך המרתפים האפלים,
מקום נטמאו בנות עמך הכשרות בין הכלים,
אשה אשה אחת תחת שבעה שבעה *ערלים,
הבת לעיני אמה והאם לעיני בתה,
לפני שחיטה ובשעת שחיטה ולאחר שחיטה;

(*ערלים – כינוי לגויים, לא נימולים)

ובינדך תמשש את-ה*כסת המטנפת ואת-הכר המאדם,

(*כסת – כסוי למיטה, שמיכות)

*מרבץ חזירי יער ו*מרבצת סוסי אדם (*מרבץ – משכב של בע"ח, *מרבצת – מקום הרבעה וזווג בע"ח)
עם-קרדס מטפטף דם רותח בידם.

וראה גם-ראה: באפלת אותה זויות,

תחת *מדוכת מצה זו ומאחורי אותה חבית, (*מדוכת – מלשון כתישה; מכתש, כלי לריסוק דברים יבשים)
שכבו בעלים, חתנים, אחים, הציצו מן-החורים
בפרפר גויות קדושות תחת בשר חמורים,

***מעלעות** – לבלוע, לגמוע בהרגשת חנק)

***בגו** – בג: מנת אוכל; מזון)

נְחַנְקוֹת בְּטַמְאָתוֹ וּ*מַעֲלֵעוֹת דָּם צֹאֲרוֹן,

וּכְחַלְקַי אִישׁ פֶּת- *בְּגוֹ חֶלֶק מִתֵּעֵב גּוֹי בְּשָׂרוֹן –

שָׂכְבוּ בְּבִשְׂתֵּם וַיִּרְאוּ – וְלֹא נָעוּ וְלֹא זָעוּ,

וְאֵת- עֵינֵיהֶם לֹא- נִקְרוּ וּמִדַּעְתֵּם לֹא- יִצְאוּ –

וְאוֹלֵי גַם- אִישׁ לְנַפְשׁוֹ אִזּוֹ הִתְפַּלֵּל בְּלִבּוֹ:

רְבוּנוֹ שֶׁל- עוֹלָם, עֲשֵׂה נֶס – וְאֵלֵי הָרְעָה לֹא- תָבֵא,

וְאֵלֶּה אֲשֶׁר חִיו מִטַּמְאָתוֹ וְהִקִּיצוּ מִדְּמֹן –

וְהִנֵּה *שְׂקוּצֵי עוֹלָם, טַמְאָת גּוֹי וְנַפְשׁ, מִבְּחוּץ וּמִבְּפָנִים – ***שְׂקוּצֵי** (סמיכות של שקוץ; תועבה; מיאוס)

וְהִגִּיחוּ בַעֲלֵיהֶן מִחוּרָם וְרָצוּ בֵּית- אֱלֹהִים

וּבְרָכוּ עַל- הַנְּסִים שֶׁם אֵל יִשְׁעָם וּ*מִשְׁגָּבִים;

וְהַכְּהֵנִים שֶׁבָּהֶם יִצְאוּ וַיִּשְׂאֲלוּ אֶת- רַבָּם;

”רַבִּי! אֲשֶׁתִּי מַה הִיא? מִתַּרְתָּ אוֹ אֲסוּרָה?” –

וְהַכֹּל יָשׁוּב לְמִנְהַגּוֹ, וְהַכֹּל יִחְזַר לְשׁוּרָה.

וְעַתָּה לָךְ וְהַבֹּאֲתֶיךָ אֶל- כָּל- הַמַּחְבּוּאִים:

***צוּאִים** – מזוהמים; מלשון צוּאָה) ***צוּאִים**; בְּתֵי מַחְרָאוֹת, מִכְּלֵאוֹת חֲזִירִים וּשְׂאֵר מְקוֹמוֹת *צוּאִים;

וְרֵאִיתָ בְּעֵינֶיךָ אִיפֹה הָיוּ מִתְחַבְּאִים

אֶחָד בְּנֵי עַמְּךָ וּבְנֵי בְּנֵיהֶם שֶׁל- הַמַּכְּבָּבִים,

נִינֵי הָאָרְצוֹת שֶׁב־אֵב הַרְחֻמִּים” וְזָרַע הַ”קְדוּשִׁים”,

עֲשָׂרִים נֶפֶשׁ בַּחוּר אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים שְׁלֹשִׁים,

וַיִּגְדְּלוּ כְבוֹדֵי בְּעוֹלָם וַיִּקְדְּשׁוּ שְׁמֵי בְּרַבִּים...

מְנוּסֵת עַכְבָּרִים נָסוּ וּמַחְבֵּא פִּשְׁפֹּשִׁים הִחְבְּאוּ,

וַיִּמּוּתוּ מוֹת כְּלָבִים שֶׁם בְּאֲשֶׁר נִמְצְאוּ,

וּמַחֵר לְבַקֵּר – וַיִּצֵּא הַבֶּן הַפְּלִיט

וּמִצָּא שֶׁם פֶּגֶר אָבִיו *מַגְאֵל וְנִמְאָס - - -

וְלָמָּה תִּבְדֵּךְ, בֶּן- אָדָם, וְלָמָּה *תִּלְיִט

אֶת- פָּנֶיךָ בְּכַפְךָ? – חֲרַק שְׁנֵים וְהֵמָּס!

***מַגְאֵל** – מזוהם)

***תִּלְיִט** – מלשון להליט: לכסות; לעטוף)

וַיִּרְדֹּת בְּמוֹרֵד הָעִיר וּמִצָּאתָ גִּנַּת יָרֵק,

וּ*אֲוֹרָה גְדוֹלָה עִם- הַגִּנָּה, הִיא *אֲוֹרַת הָהָרָג,

וּכְמַחְנָה *תַּנְשֻׁמוֹת עֲנֵק וְאִימֵי עֲטָלְפִים

הַסְרוּחִים עַל- חֲלָלֵיהֶם שְׂפוּרֵי דָם וְעֵיפִים.

שֶׁם עַל- קַרְקַע הָאֲוֹרָה שִׁטְחוּ לָהֶם שִׁטְחַ

*אֹפְנִים מִפְּשָׁקֵי יִתְדוֹת כְּאֶצְבָּעוֹת שְׁלוּחוֹת לְרַצְחַ,

***אֹפְנִים** – אופן ביחיד: גלגל)

וּ*פִּיפִיּוֹתָם *מַגְאֵלִים עוֹד בְּדָם אָדָם וְנֶחֱ. ***פִּיפִיּוֹתָם** – חרב פיפיות, מין סכין, כלי חד ומושחז משני קטביו)

וְהָיָה בַעֲרֵב הַיּוֹם, בְּנִטּוֹת שֶׁמֶשׁ מַעֲרָבָה,

מַעֲטָף בַּעֲנַנֵי דָם וּ*נֶאֱפָד אִשׁ לְהָבָה,

***נֶאֱפָד** – מלשון אפודה: כאן בלשון של לחגור; ללבוש; נלפת)

וּפְתַחְתָּ אֶת- הַשַּׁעַר *בְּלֵט וּבֵאתָ אֶל- הָאֲוֹרָה

***בְּלֵט** – לט: בשקט; בסתר; בחשאי)

וְאִימָה חֲשֵׁכָה תִּבְלַעְךָ, וְתֵהֶם זֹעָה נַעֲלָמָה:

***מַגּוֹר** – פחד, מפלה; תבוסה)

*מַגּוֹר, מַגּוֹר מִסָּבִיב... מְשׁוּטָט הוּא בְּ*אֲוֹרָה,

שׁוֹרָה הוּא עַל הַפְּתָלִים וְכַבוּשׁ בְּתוֹךְ הַדְּמָמָה.
וּמִתַּחַת תְּלֵי הָאוֹפְנִים, מִבֵּין הַחוּרִים וְהַסְּדָקִים,
עוֹד תִּרְגֵּשׁ כְּעֵין פְּרָפוֹר שֶׁל-אַבְרִים מְרֻסָּקִים,
מְזִיזִים אֶת-הָאוֹפְנִים הַתְּלוּלִים עַל-גְּבִיהֶם,
מִתְעוֹתִים בְּגִסְסִיתָם וּמִתְבוֹסְסִים בְּדַמֵּיהֶם;
וְאַנְקַת חֲשָׁאִים אַחֲרוֹנָה – קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה
מִמַּעַל לְרֹאשׁךָ עֲדִין תְּלוּיָה כְּמוֹ קְרוּשָׁה,
וּכְעֵין צֶעַר *נַעֲפָר, צֶעַר עוֹלָם, תּוֹסֵס שָׁם וְחָרַד.

(*נַעֲפָר – מִלְשׁוֹן קִדְרוֹת, דְּכָדוֹךְ; "מִלּוֹכֵךְ" בַּהֲשֵׁאלָה)
(*עֲנוֹת – סַבֵּל וִיסוּרִים)

אֵין זֹאת כִּי אִם-רוּחַ דְּכָא רַב- *עֲנוֹת וְגִדְל-יְסוּרִים
חֲבֹשׁ כָּאֵן אֶת-עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ בֵּית הָאֲסוּרִים,
נִתְקַע פֹּה בְּדָוִי עוֹלָם וְלֹא-יֵאבֵה עוֹד הַפְּרָד,
וְ*שְׁכִינָה שְׁחָרָה אַחַת, עֵיפַת צֶעַר וַיִּגְעַת כֹּחַ,
מִתְלַבֵּטת פֹּה בְּכָל-זְוִית וְלֹא-תִמְצָא לָהּ מְנוּחַ,
רוּצָה לְבָכוֹת – וְאִינָה יְכוּלָה, חֲפִצָה לְנֵהֵם – וְשׁוֹתֵקֵת,
וְדוּמָם *תִּמְק בְּאַבְלָה וּבְחֲשָׁאֵי הִיא נִחְנֶקֶת,
פוֹרֶשֶׁת בְּנִפְיָה עַל צִלְלֵי הַקְּדוּשִׁים וְרֹאשָׁה תַּחַת כְּנָפֶיהָ,

(*דָּוִי – כָּאֵב; חוֹלִי)
(*שְׁכִינָה – רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ; רוּחַ הָאֱלוֹהִים)

מֵאַפִּילָה עַל-דְּמַעוֹתֶיהָ וּבּוֹכֶיהָ בְּלֵי שִׁפָּה – – –
וְאַתָּה גַם-אַתָּה, בֶּן-אָדָם, סָגוֹר בְּעֵדֶךָ הַשָּׁעַר,
וְנִסְגְּרַת פֹּה בְּאַפְלָה וּבְקִרְקַע תִּכְבֹּשׁ עֵינֶיךָ
וְנִצְבַת כֹּה עַד-בוֹשׁ וְהִתְיַחֲדַת עִם-הַצֶּעַר
וּמִלַּאתָּ בּוֹ אֶת-לִבְבְּךָ לְכָל יְמֵי חַיֶּיךָ,
וּבִיּוֹם *תִּרְשָׁשׁ נִפְשֶׁךָ וּבְאַבְדַּד כָּל-חִילָה –
וְהִיָּה הוּא לְךָ לְפִלִיטָה וּלְמַעֲנֵן *תִּרְעֵלָה,
וְרִבֵּץ בְּךָ *מְאַרְהַ וְ*יַבְעֵתֶךָ פְּרוּחַ רָעָה,
וּלְפִתֶךָ וְהַעִיק עָלֶיךָ כְּהַעֵק חֲלוּם זְוַעָה;
וּבְחִיקֶךָ תִּשְׁאַנּוּ אֶל-אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם,
וּבְקִשְׁתָּ וְלֹא-תִמְצָא לוֹ נִיב שְׁפָתֶיךָ.

(*תִּמְק – מִק: רַקֵּב)

(*תִּרְשָׁשׁ – רוּשֵׁשׁ; הֶרֶס; לְרוּצָה)

(*תִּרְעֵלָה – רַעַל; סֵם מוֹוֹת)

(*מְאַרְהַ – קַלְלָה; *יַבְעֵתֶךָ – בַּעֲתָה: בַּהֲלָה – "חֲלוּם בִּיעוֹתִים")

וְאֶל-מַחוּץ לְעִיר תֵּצֵא וּבֹאתְ אֶל *בֵּית-הָעוֹלָם,
וְאֶל-יִרְאֵךְ אִישׁ בְּלִכְתְּךָ וַיַּחֲדִי תִבֵּא שָׁמָּה,
וּפְקַדְתָּ קִבְרוֹת הַקְּדוּשִׁים לְמַקְטָנָם וְעַד-גְּדוֹלָם,
וְנִצְבַת עַל עַפְרָם הַתְּחוּם וְהַשְּׁלִטְתִּי עָלֶיךָ דְּמָמָה;
וּלְבָבְךָ *יִמְק בְּךָ מַעֲצָר כָּאֵב וּכְלִימָה –
וְעֲצַרְתִּי אֶת-עֵינֶיךָ וְלֹא-תִהְיֶה דְמַעָּה,
וְיַדְעַת כִּי-עַת *לְנַעוֹת הִיא כְּשׁוֹר עֲקוֹד עַל-הַמַּעֲרָכָה –
וְהַקְּשַׁחְתִּי אֶת-לִבְבְּךָ וְלֹא-תִבֵּא אֲנָחָה.

(*בֵּית-הָעוֹלָם – כִּינוּי לְבֵית הַקְּבֻרוֹת)

(*יִמְק – מִק: רַקֵּבוֹן)

(*לְנַעוֹת – גְּעֵיָה: קוֹל שֶׁל חַיָּה רַחָה, קוֹל בְּכִי וְכָאֵב)

(*שְׁבָחָה – מִלְשׁוֹן טַבַּח; רַצַּח)

הִנֵּה עֹגְלֵי הַ*שְׁבָחָה, הִנֵּה הֵם שׁוֹכְבִים כְּלָם
וְאִם יֵשׁ שְׁלוּמִים לְמוֹתָם – אָמֹר, בְּמָה יִשְׁלָם?
סִלְחוּ לִי, עֲלוּבֵי עוֹלָם, אֶל הַיְכֶם עֲנִי כְּמוֹתְכֶם,
עֲנִי הוּא בְּחַיִּיכֶם וְקַל-וְחָמֹר בְּמוֹתְכֶם,

כל הזכויות שמורות ©

כי תבאו מחר על-שכרכם ודפקתם על-דלתי –
אפתחה לכם, באו וראו: ירדתי מנכסי!
וצר לי עליכם, בני, ולבי לבי עליכם:
חלליכם – חללי חנם, וגם-אני וגם-אתם
לא-נדענו למה מתם ועל-מי ועל-מה מתם,
ואין טעם למותכם כמו אין טעם לחיכם.
ושכינה מה אומרת? – היא תכבש בענן ראשה
ומעצר פאב וכלמה פורשת ובושה...

וגם-אני בלילה בלילה ארד על-הקברים,
אעמד אביט אל-החללים ואבוש במסתרים –
ואולם, חי אני, נאום יי, אם-אוריד דמעה.
וגדול הכאב מאד וגדולה מאד הפלמה –
ומה משניהם גדול? – אמר אתה, בן-אדם!
או טוב מזה – שתק! ודומם היה עדי,
כי מצאתני בקלוני ותראני ביום *אידי;

(*אידי – איד: אסון; צרה)

וכשובך אל-בני עמד – אל-תשוב אליהם ריקם,
כי מוסר פלמתי תשא והורדתו על-קדקדם,
ומפאבי תקח עמד והשבותו אל-חיקם.

ופנית ללכת מעם קברות המתים, ועכבה
רגע אחד את-עיניך *רפידת הדשא מסביב,
והדשא רך ורטב, כאשר יהיה בתחלת האביב:
נצני המות וחציר קברים אתה רואה בעיניך;
ותלשת מהם מלא הפך והשלכתם לאחוריך,
לאמר: חציר תלוש העם – ואם-יש לתלוש תקנה?
ועצמת את-עיניך מראותם, ולקחתיד ואשיבך
מבית-הקברות אל-אחיך אשר חיו מן-הטבהה,
ובאת עמם ביום צומם אל בתי תפלתם
ושמעת זעקת שברם ונסחפת בדמעתם;
והבית ימלא יללה, בכי ו*נאקת פרא,
וסמרה שערות בשרך ופחד יקראך ורעדה –

(*רפידת – מלשון ריפוד)

(*נאקת – קול אנחה מעוצמת הכאב)

ככה *תאנק אמה אשר אבדה אבדה... (*תאנק – כנ"ל, בעתיד, נסתרת יחידה; קול אנחה מעוצמת הכאב)
ואל-לבבם תביט – והנו מדבר ו*ציה,
וכי-תצמח בו חמת נקם – לא-תחיה זרע,
ואף קללה נמרצת אחת לא-תוליד על-שפתיהם.
האין פצעיהם נאמנים – ולמה תפלתם רמיה?
למה יכחשו לי ביום אידם, ומה בצע בכחשיהם?
וראה גם-ראה: עוד הם נמקים ביגונם,
כלם יורדים בבכי, ישאו קינה בניהם,
והנה הם מתופפים על-לבבם ומתודים על-עונם

(*ציה – מילה נרדפת למדבר ושממה)

לאמר: "אשמנו, בגדנו" – ולבם לא-יאמין לפיהם.

היחטא עצב *נפוץ ואם-שברי חרש יאשמו?
ולמה זה תחננו אלי? – דבר אליהם ו*ירעמו!
ירימו-נא אגרוף כנגדי ויתבעו את-עלבונם,
את-עלבון כל-הדורות מראשם ועד-סופם,
ויפוצו השמים וכסאי באגרופם.

וגם-אתה, בן-אדם, אל-תבדל מתוך עדתם,
האמן לנגעי לבם ואל-תאמן לתחנתם;
ובהרם החזן קולו: "עשה למען הטבוחים!
עשה למען תינוקות! עשה למען עוללי טפוחים!"

ועמודי הבית יתפלצו בזעקת *תאניה,
וסמרה שערת בשרך ופחד יקראך וירעה –
והתאכזרתי אני אליך – ולא-תגעה אתם בבכיה,
וכי-תפרץ שאגתך – אני בין שניך אמיתנה;
יחללו לבדם צרתם – ואתה אל תחללנה.

תעמד הצרה לדורות – צרה לא-נספדה,
ודמעתך אתה *תאצר דמעה בלי-שפוכה,
ובנית עליה מבצר ברזל וחומת *נחושה
של-חמת מות, שנאת שאול ומשטמה כבושה,
ונאחזה בלבבך וגדלה שם כפתן במאורתו,
וינקתם זה מזה ולא-תמצאו מנוחה;
והרעבת והצמאת אותו – ואחר תהרס חומתו
ובראש פתנים אכזר לחפשי תשלחנו
ועל-עם *עברתך וחמלתך ביום רעם תצונו.

עתה צא מזה ושוב הנה בין-השמשות
וראית אחרית אבל עם: והנה כל-אלה הנפשות
אשר-חרדו והקיצו בקר – שבו לערב ותחדמנה,
ויגעי בכי ו*דכי רוח הנם עומדים עתה בחשכה,
עוד השפתים נעות, *מפללות – אך הלב *נחר תוכו, (*מפללות – מתפללות; מקוות. *נחר: יבש, בהשאלה)

ובלא ניצוץ תקוה בלב ובלי שביב אור בעין
היד תגושש באפלה, תבקש משען – ואין...
פכה תעשן עוד הפתילה אחרי כלות שמנה,
כך ימשך סוס זקן אשר נשבר כחו.

לו אגדת תנחומים אחת הניחה להם צרתם,
להיות להם למשיבת נפש ולכלכל שיבתם!

הנה כלה הצום, קראו "ניחל", אמרו "עננו" – ולמה
עוד הצבור מתמהמה? – היקראו גם "איכה"? –
לא! הנה דרשן עולה על-הבמה,

הנה הוא פותח פיו, מגמגם ומפיח אַמְרֵיו,
*טח תפל ולוחש פסוקים על מפתם הטְרִיָה,
ואף קול אֱלֹהִים אַחַד לא-יָצִיל מִפִּיהוּ,
גם-ניצוץ קטן אַחַד לא-יִדְלִיק בְּלִבָּם;
ועַד אֲדֹנֵי עוֹמַד בְּזַקְנֵיו וּבְנֵעָרָיו,
אֵלֶּה שׁוֹמְעִים וּמִפְהָקִים וְאֵלֶּה רֹאשׁ יִנְיֵעוּ;
תו הַמּוֹת עַל-מִצְחָם וּלְבָבָם יִכַּת *שְׂאִיָה.
מֵת רוּחַם, נֶס לָחֵם, וְאֵלֵהֶם עֲזָבָם.

(*טח תפל – הבטיח דברים בטלים וריקים)

(*שְׂאִיָה – שממון; הרס; חורבן)

וגם-אתה אל- *תַּנַּד לָהֶם, אל-תִּזְעַע חַנּוּם פְּצֵיָהֶם,
אל-תִּגְדָּשׁ עוֹד לְשׂוֹא *סָאֵת צְרָתָם הַגְּדוּשָׁה;
בְּאִשׁ תִּגַּע אֲצַבְעֶךָ – שְׁמָה מִכָּה אֲנוּשָׁה,
כָּל-בְּשָׂרָם עֲלֵיהֶם יִכָּאֵב – אֲבָל *נוֹשְׁנוּ בְּמִכְאוּבֵיהֶם
וַיִּשְׁלִימוּ עִם חַיֵּי *בְּשִׂתָם, *וּמָה-בְּצַע כִּי תִנְחַמָּם? (*בְּשִׂתָם – חרפתם; *מָה-בְּצַע – מה הטעם; מה הרווח)
עֲלוּבִים הֵם מִ*קֶצֶף עֲלֵיהֶם וְאוּבָדִים הֵם מִרַחֲמָם;
הֵנַח לָהֶם וַיִּלְכוּ – הֵנָּה יֵצְאוּ הַפּוֹכְבִּים,
וְאַבְלִים וְחַפּוּי רֹאשׁ וּבִבְשֵׁת גְּנָבִים
אִישׁ אִישׁ עִם- *נִגְעֵי לְבוֹ יִשׁוּב הַבַּיְתָה,
וְ*גוֹ כַּפּוּף מִשְׁהִיָּה וּנְפִשׁוֹ רִיקָה מִשְׁהִיָּתָה,
וְאִישׁ אִישׁ עִם נִגְעֵי לְבוֹ יַעֲלֶה עַל-מִשְׁכְּבוֹ
וְהַחֲלָדָה עַל-עֲצָמָיו וְהִרְקַב בְּלִבָּבוֹ...
וְהִיָּה כִּי-תִשְׁכַּח מִחַר וַיִּצְאֵת בְּרֹאשׁ דְּרָכִים –
וְרֵאִיתָ הַמּוֹן שֶׁבְּרֵי אָדָם נֶאֱנָקִים וְנֶאֱנָחִים,
*צוּבָאִים עַל חִלּוֹנוֹת גְּבִירִים וְחוֹנִיִּם עַל הַפְּתָחִים,
מִכְרִיזִים בְּפִמְבֵּי עַל-פְּצֵיָהֶם פְּרוּכָל עַל- *מִרְפַּלָּת,
לְמִי גִלְגַּלַּת רְצוּצָה וּלְמִי פָּצַע יָד וְ*חַבּוּרָה,
וְכֻלָּם פּוֹשְׁטִים יָד *כְּהָה וְחוֹשְׁפִים זְרוּעַ שְׁבוּרָה,
וְעֵינֵיהֶם עֵינֵי עֲבָדִים מְכִים, אֵל יָד גְּבִירֵיהֶם,
לֵאמֹר: "גִּלְגַּלַּת רְצוּצָה לִי, אֲב 'קְדוּשׁ' לִי-תִּנֶּה אֶת תְּשׁוּבָתָם!"
וְגִבְרִים בְּנֵי רַחֲמָנִים מִתְּמַלְאִים עֲלֵיהֶם רַחֲמִים
וּמוֹשִׁיטִים לָהֶם מִבְּפָנִים מִקַּל וְתִרְמִיל לְגִלְגַּלַּת,
אוֹמְרִים "בְּרוּךְ שֶׁפִּטְרָנוּ" – וְהַקְּבָצִים מִתְּנַחֲמִים.
לְבֵית הַקְּבָרוֹת, קְבָצִים! וְחַפְרָתָם עֲצָמוֹת אֲבוֹתֵיכֶם
וְעֲצָמוֹת אַחֵיכֶם הַקְּדוּשִׁים וּמִלֵּאתָם תִּרְמִילֵיכֶם
וְעַמְסָתָם אוֹתָם עַל-שְׁכָם וַיִּצְאֵתָם לְדֶרֶךְ, עֲתִידִים
לְעֲשׂוֹת בְּהֶם סְחוּרָה בְּכָל-הַיְרִידִים;
וְרֵאִיתָם לָכֶם יָד בְּרֹאשׁ דְּרָכִים, לְעֵין רוּאִים,
וְשִׁטְחָתָם אוֹתָם לְשִׁמְשׁ עַל-סִמְרִטוּטֵיכֶם *צֵאִים,
וּבְגָרוֹן נַחַר שִׁירָה קְבָצִית עֲלֵיהֶם תִּשׁוּרוּ.
וּקְרָאתָם לְחֶסֶד לְאֵמִים וְהַתְּפַלְלָתָם לְרַחֲמֵי גוֹיָם,

(*תַּנַּד – נדנוד הראש, לאות השתתפות בצער)

(*סָאֵת – סאה: מידת יובש, בערך ליטר)

(*נוֹשְׁנוּ – מלשון שנית: שוב; חזרו על עצמם)

(*בְּשִׂתָם – חרפתם; *מָה-בְּצַע – מה הטעם; מה הרווח)

(*קֶצֶף – קצף; כעס רב, חרון; זעם)

(*נִגְעֵי – סמיכות של נגעים: פצעים; מכות; חבלות; ליקויים)

(*גוֹ – גו: גוף)

(*צוּבָאִים – מתקהלים; מתאספים יחד)

(*מִרְפַּלָּת – סחורה; דברים למכירה)

(*חַבּוּרָה – מכה; פצע)

(*כְּהָה – יד רפה; חלושה)

(*צֵאִים – מזוהמים)

וְכַאֲשֶׁר פָּשְׁטָתָם יָד תִּפְשׁוּטוֹ, וְכַאֲשֶׁר *שְׁנוּרְתָם תִּשְׁנוּרוּ. (*שְׁנוּרְתָם – שְׁנוּר: מִקְבָּץ נִדְבוֹת; קִבְצוֹת)

וְעַתָּה מֵה-לֶךְ פֹּה, בֶּן-אָדָם, קוּם בְּרַח הַמִּדְבָּרָה
וְנִשְׂאֵת עִמָּךְ שְׁמָה אֶת-כּוֹס הַיְגוֹנִים,
וְקִרְעֵת שָׁם אֶת-נִפְשְׁךָ לַעֲשֵׂרָה קְרָעִים
וְאֶת-לִבְךָ תִּתֵּן מֵאֲכָל ל*חֲרוֹן אֵין-אוֹנִים,
וְדַמְעֵתְךָ הַגְּדוֹלָה הוֹרֵד שָׁם עַל קִדְקִד הַסְּלָעִים
וְשִׁאֲגֵתְךָ הַמְּרָה שֶׁלַח – וְתֹאבֵד בְּסַעֲרָה.

(*חֲרוֹן – כַּעַס; זַעַם)

תמוז-תשרי, תרס"ד

אתר התפארת